

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrației și tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 206.

Cuvântarea

P. S. Sale Dlui Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din 1917.

Hristos a înviat!

Domnilor Deputați!

De câteori am norocirea să Vă văd adunați la centrul reședinței noastre episcopesti, de câteori am norocirea de a Vă vedea adunați în jurul meu, cum se adună fiii unei familii în anumite zile de sărbătoare la căminul părintesc, mă adie un vânt plăcut de Maiu, mă simțesc într'o atmosferă cu totul deosebită de atmosfera de toate zilele, — pulzul inimei mele bate mai regulat, simțesc adecă o premenire a facultăților trupesti și-o înviorare a celor sufletești astfel: că aș putea zice cu psalmistul, că se înoesc ca și ale vulturului tinerețele mele.

Când astfel dau expresiune sentimentelor mele dau expresiune și convingerii, că de asemenea sentimente este cuprins și sufletul Domniilor Voastre, Domnilor deputați, ceace își are și trebuie să-și aibă explicarea nu numai în faptul, că după cursul unui an de zile ne revedem întruniți iarăș la acest loc și la aceasta nouă sărbătorire din vieața constituțională a bisericii noastre, ci deosebi și pentru însuș scopul urmărit prin aceasta și alte asemenea întruniri.

Pentru mine aceasta întrunire este și acum ca totdeauna zi de adevărată sărbătoare, pentru că-mi dă prilejul să răspund și să dau seamă despre modul chivernisirei talanților încredințați, iar pentru Domniile Voastre, Domnilor deputați, este și trebuie să fie adevărată zi de sărbătoare, pentru că în calitatea de reprezentanți ai bisericii vii, ai clerului și ai poporului din întreaga noastră eparhie, aveți nu numai voia și dreptul de controlă, ci și puțința de a cumpeni împreună cu mine modul și mijloacele recerute la ajungerea scopului urmărit, deci modul și mijloacele recerute la conzer-

varea, întărirea și prosperarea așezămintelor religioase morale și culturale economice ale sfintei noastre biserici.

La aceasta întrunire însă mă simt datoriu, ca nainte de toate să fac mențiune de evenimentele obvenite dela ultima noastră întrunire, evenimente de însemnătate istorică, cari ca atari ating de aproape atât interesele Statului nostru ungar, cât și interesele bisericii și ale neamului nostru peste tot.

Eveniment pe cât de surprinzătoriu pe atât de dureros și adânc simțit este nainte de toate acela, că și Regatul vecin, deci și România, presupusa noastră prietenă, a intrat în șirul dușmanilor și astfel la 15/28 August 1916 și acest regat a pornit războiu contra Statului și a aliaților lui, și prin aceasta și contra noastră și a neamului nostru, care războiu are între altele de urmare și aceea, că Consistoriul metropolitan și arhidiecezan a trebuit să-și părăsească sediul din Sibiu și să se refugieze la Oradea-mare, mutându-și acolo și institutul teologic, iar cel preparandial dislocându-l provizor la Arad, unde s'a îmbinat cu al nostru.

Din prilejul pornirii dușmănoase a numelui Regat am trimis eparhioților nostri Pastorală de dto 18/31 August 1916 Nr. 4000/1916, în care am sfătuit clerul și prin el am îndemnat poporul, ca acum, mai mult ca ori și când, să fie treaz la minte și cumpănit la vorbe și la fapte; i-am îndemnat să nu dea crezământ vorbelor dulci dar amăgitoare ale aceloră, cari s'ar apropiă de ei și ar încercă să le verse în inimă veninul înșelăciunei, cum a vărsat oarecând șarpele în urechile Evei, spunându-le că prin acestea nu numai s'ar turbură pacea și bunaînțelegere dintre noi și concetățenii nostri, ci și înșiși și-ar atrage mare răspundere, dincontră i-am sfătuit să dea probe învederate, că suntem conștii de datorințele noastre cetățenești și astfel să dea probe, că precum neamul nostru în tot trecutul său îndepărtat, așa și noi cei de acum gata suntem, deopotrivă cu concetățenii noștri, să luăm arma întru apărarea Tronului și a patriei noastre mame, contra tuturor dușmanilor — ori din ce parte s'ar arată aceștia.

Al doilea eveniment, care a umplut de durere și întristare inima și rărunchii noștri întocmai cum a umplut de durere și inima și rărunchii tuturor cetățenilor monarhiei Austro-ungare, este trecerea din viață a fericitului întru pomenire monarh Francisc Iosif I. purtătorul coroanei Sfântului Stefan, care în tot cursul îndelungat al glorioasei Sale guvernări a fost bunătatea întrupată a inimei regale, îngerul păzitoriu al păcii adevăratul părinte al tuturor popoarelor supuse blândeii și înțelepteii Sale oblăduirii, iar neamului și bisericii noastre ortodoxe române și așezămintelor ei, i-a fost în toate timpurile sprijinitoriu, binevoitoriu și ocrotitoriu neîntrecut.

De aceea precum la timpul său am dispus prin circulara Nr. 5030/1916 cele de lipsă pentru manifestarea doliului în formă internă și externă, așa și acum, și de câteori ne vom întruni în asemenea adunări bisericești în scopul exercierii dreptului de-a ne regulă, administră și conduce înșine trebile noastre bisericești, școlare și fundamentale pe baza Statutului nostru organic, pe baza legii noastre fundamentale, sancționate de M. Sa fericitul întru pomenire monarh, cuvine-se să ne arătăm pietatea și recunoștința și cătră umbra acestui glorios monarh, și acestei pietăți și recunoștință, să-i dăm ezpresiune și acum prin ridicare, întonând cuvintele: *„Binecuvântată să fie memoria Lui din generațiune în generațiune!”*

Pe lângă evenimentele de adânc simțită durere, atinse mai sus, amintesc și evenimentul de mare bucurie și liniștire sufletească a tuturor popoarelor monarhiei noastre Austro-ungare, și astfel și a noastră, că pe Tronul regal s'a suit M. Sa cesaro și apostolică regească Carol Francisc Iosif sub numele de Carol al IV., care după spiritul în care s'a crescut și de după jurământul depus, ne dă garanța de-a fi credincios moștenirii testate de glorioșii săi strămoși, îngerul păcii.

Mai ating la acest loc, că biserica noastră a fost reprezentată prin episcopatul ei, ca și cetățeni și membri ai casei de sus, atât la înmormântarea fericitului întru pomenire, cât și la încoronarea noului împărat și rege, căruia să-i implorăm dela Împăratul ceresc zile senine întru ani îndelungați de pacinică guvernare cu mână tare și cu braț înalt, spre binele și fericirea tuturor popoarelor supuse sceptrului Său. **Să trăiască MM. LL. gloriosul nostru monarh și preagrațioasa noastră regină!** (Aplauze).

Trecând acum la afacerile cari privesc directe interesele eparhiei noastre ca și atari, nu pot trece fără a constată faptul, că suntem la sfârșitul periodului al 16-lea, deci cu

sesiunea ordinară de acum încheiem și noi — cu celelalte eparhii din mitropolia noastră — anul al 48-lea dela punerea în aplicare a Statutului nostru organic.

Când însă ne cugetăm la acest trecut al vieții noastre constituționale, nu putem trece cu vederea fără a recunoaște, că în acest interval scurt în viața unui popor, în raport cu trecutul, am făcut progrese frumoase pe multe terene, și astfel putem constată: că ni sau sporit fondurile și fundațiunile cu scopuri culturale și umanitare atât în centru, cât și în anumite parohii; comunele bisericești au sporit numărul școalelor, au ridicat edificii școlare și biserici pompoase, și prisosul banilor l-au invertit în realități; iar în centru s'au înființat alumnee, edificii pompoase pentru institutul pedagogic-teologic și pentru școala civilă de fete cu internat și altele.

Dar când recunoaștem acestea îmbunătățiri față cu trecutul, nu putem retăcea faptul, că deși pentru creșterea tineretului, și prin el a poporului credincios, s'a adus jertfe mari și însemnate, în acelaș timp totuș cu toate acestea nu s'a făcut totul, ce trebuia să se facă și astfel nu s'a realizat idealul, de care trebuie să fim conduși, încât și nouă ne sună cuvântul sfintei evanghelii: *„Martă, Martă! te silești și spre multe te grijești, dar un lucru trebuiește“*.

Și care altul să fie acel lucru, decât îngrijirea cât mai bună de creșterea religioasă morală a tineretului și a poporului peste tot, de cultivarea inimii în proporție cu deșteptarea minții, adecă de desvoltarea în el a dragostei cătră biserică și a sentimentului de jertfă la susținerea, întărirea și promovarea așezămintelor ei, cu un cuvânt: de îngrijirea premenirii vieții creștinești, care îngrijire între împrejurările date nu o putem lăsa numai în sarcina școalei și a bisericii, ci și noi înșine, noi reprezentanții bisericii vii, avem datorința să dăm exemplu de mai mare interesare cătră acest scop, atât prin împlinirea poruncilor dumnezeiești și ale sf. biserici, prin aprecierea și păzirea datinelor creștinești, cât și prin darea de bună voie a jertfei ce ni-se cere, pentrucă dragostea fără jertfă este numai o aramă sunătoare și un chimval răsunătoriu.

Când ating trebuința de premenire a vieții creștinești, mă cuget nu numai la stările de acum, ci și la cele ce pot urmă după mult dorita încheiere a războiului înfricoșat de acum.

Știm cu toții, că nu numai creștinii buni, oamenii cu frica lui Dumnezeu, ci și aceia, cari n'au crezut că este Dumnezeu, și poruncile Lui nu le-au plinit, acum 'nainte de plecare

la front, au cerut să fie mărturisiți și cuminecați, împăcându-se prin aceasta cu Dumnezeu, cu sine înșiși și cu deaproapele.

Mai știm cu toții, că în zilele furtunoase și de primejdie, inima omului se smerește, pentru că simte trebuința ajutorului preaiualt, dar știm apoi și aceea, că după ce a trecut viforul, și se vede rămas în viață, omul uită tot năcazul și suferința, și precând unii știu să-și dea seamă de darul și ajutorul de sus și se îndreaptă, pre atunci alții devin și mai răi și mai împetriți la inimă.

Se știe, cât au oftat părinții noștri după drepturile vieții constituționale, se știe cât au ostenit în scopul de-a avea episcop de neamul lor și cum au mulțumit lui Dzeu, când s'au văzut trecuți peste războiul din 1848/9; iar cum s'a pregătit de participare la sinodul diecezan ținut la 23 Iulie 1850, ne spune însuși protocolul acestui Sinod, din care cetim, că „în ziua deschiderii Sinodului, deputații împreună cu comisariul guvernial, — s'au dus la biserică, au ascultat s. liturgie și s'au cuminecat după dătină dela toate sinoadele, a urmat apoi chemarea Duhului sfânt și deschiderea Sinodului“.

Care e starea de acum a acestei afaceri, țin de prisos să mai accentuez, pentru că aceasta o cunoaștem cu toții și fieștecăre dintre Dniile voastre este în vrâstă să mărturisească despre sine, dar trebuie să dau expresiune păreri bazate pe împrejurările cunoscute, că dacă ne iubim biserică, precum nu mă îndoiesc, dacă voim să-i asigurăm existența spre ajungerea scopului ei divin, și spre ajungerea scopului de a ne fi și în viitoriu adevărata cetate de apărare contra ispitelor vieții — cum ni-a fost și în trecut, — e timpul suprem să începem prefrenirea vieții religioase a tuturor claselor, cari fac parte din biserică noastră națională, ca astfel oștenii, fii noștri — la reîntoarcerea lor de pe câmpul de luptă, să ne afle consoladați și împăcați, să ne afle ducând o adevărată viață creștinească, să ne afle înoșiți în cugete și simțiri spre îndeplinirea tuturor poruncilor și a datorințelor creștinești, între cari: datorința cătră Dumnezeu, cătră noi înșine și cătră deaproapele nostru.

Și până să urmeze rapoartele generale și speciale, vă atrag binevoitoarea atențiune la unele rapoarte speciale, deosebi la propunerile făcute în meritul ameliorării dotațiunei preoțime diecezane, la dotația protopresbiterilor, la modificarea Statutelor fondului diecezan preoțesc, la modificarea Regulamentului afacerilor interne a Consistoriilor noastre și la adausul de scumpete al funcționarilor și al profesorilor dela institutele noastre centrale.

După toate acestea, precum în sfânta biserică așa și în acest loc, rog pre milostivul Dumnezeu: să verse în inimile noastre duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii și al temerii de Dzeu, ca astfel să ne împlinim în pace și în bunăînțelegere chemarea, la care ne-am întrunit, iar de încheiere salutându-vă cu toată stima și dragostea părintească de bună venire și de norocoasa revedere, declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru ordinar din anul 1917 de deschisă. (Aplauze și aclamațiuni).

Adunarea generală a fondului preoțesc.

Adunarea generală a fondului preoțesc s'a întrunit în a 41 sesiune sub prezidiul P. S. S. d. Episcop diecezan. Prezenți au fost următorii delegați: Dr. Dimitrie Barbu, Mihaiu Lucuța, Ioan Georgia, Florian Roxin, Cornel Lazar, Procopiu Givulescu, Fabriciu Manuilă, Mihaiu Păcățian, Petru Serb, Andreiu Horvat, Nicolae Rocsin protopopi; Traian Vățian, Ioan Oprea administratori protopopești; Ioan Popescu, Ștefan Stan, Vasilie Giurgiu, Cornel Popescu, Damaschin Medrea, Gherasim Andru, Simeon Leucuța, Traian Nagy, Terențiu Popa, Adam Groza, Miron Papp, Virgil Bulz Sabin Stefea, Gheorghe Ardelean, Ștefan Oprean, Alexiu Popoviciu, Traian Terebențiu, Romul Popoviciu.

P. S. S. deschide ședința prin un discurs în care își exprimă bucuria că-și vede preoțimea adunată în jurul său în aceste grele zile. Astăzi se împlinesc 41 ani dela înființarea fondului, ar fi dorit să se pomenască întemeietorii trecuți la cele eterne cu mai mare solemnitate, dar împrejurările nu sunt potrivite pentru manifestații. Socoți nu poate prezentă, căci contabilii sunt duși la miliție și așa n'a fost dată posibilitatea încheieri socoților pe anul de gestiune 1916.

Să alege de notar Ioan Cioara.

Obiectul pertractării este modificarea statutelor.

Traian Vățian raportorul comisiunei esmisă pentru modificarea statutelor face un expozeu al procedurii urmată de comisiune la constituirea proiectului de modificare. După acest expozeu să procedă la desbaterea specială a proiectului de modificare susținut de raportor. Se stabilesc următoarele modificări:

La §. 1 din statutele vechi se mai adaugă la protopopiate și protopopiatul Vinga

§. 2. Fondul poartă numirea: „Fondul diecezan preoțesc“.

§. 5. Fondul se va administra prin Consistorul eparhial din Arad, conform Regulamentului special votat de Sinodul eparhial sub Nr. 57/1916.

§. 6.

b) din taxele anuale dela preoți și dela comunele bisericesti conform §. 8.

f) din taxele candidaților de preoți cari nu sunt căsătoriți cu fete de preot, sau învățător, ori cu învățătoare dela școalele gr.-or. rom. din această dieceză, §. 18.

§. 7. Taxele fundamentale se stabilesc precum urmează:

a) pentru protopopi	Cor. 360
b) pentru preoții din parohii de cl. I.	240
c) " " " " " " II.	180
d) " " " " " " III. }	120
și pentru diaconi }	

§. 8. Taxele anuale se stabilesc astfel:

a) pentru protopopi	Cor. 120
b) pentru preoții din parohii de cl. I.	80
c) " " " " " " II.	60
d) " " " " " " III. }	40
și pentru diaconi }	

e) dela parohii protopresbiterale 40 cor.
f) dela celelalte parohii câte 24 cor. anual.

§. 9. Atât taxele fundamentale, cât și cele anuale sunt obligați a le solvi toți protopopii, preoții și diaconii, cari sunt așezați azi ori se vor așeza în viitor în funcții pastorale pe teritoriul diecezei Aradului (§. 4).

Toți membrii actuali ai fondului sunt obligați, ca sumele solvite în taxele fundamentale să le întreprindă conform acestor Statute. Comunele bisericesti pentru fiecare parohie, vor solvi taxele anuale, cu începere dela 1 Ianuarie 1917.

Taxele fundamentale și anuale restante sunt a se plăti cel mult până în 1 Oct. 1918.

§. 23. Suma maximală a ajutorului membrilor se stabilește astfel:

a) pentru protopopi	Cor. 3600
b) pentru preoții din par. de cl. I.	2400
c) " " " " " " II.	1800
d) " " " " " " III. }	1200
și pentru diaconi }	

§. 27 Văduva unui membru al fondului, reposedat după 10 ani de serviciu, primește pentru sine ajutor anual de $\frac{2}{3}$ parte din cvota de ajutor, ce i-ar compete bărbatului.

§. 30. Văduvele sau orfanii cari sunt îndreptățiți la ajutor după soțul respective tatăl lor reposedat, primesc sub titlul „spese de înmormântare“ a soțului respective a tatălui lor, suma de 200 cor. Această sumă se plătește la mâinile văduvei respective a aceleia, care a îngrijit și suportat spesele cu înmormântarea, pe cvită în regulă vidimată de protopopul concernent. Tot atât ajutor se dă și pentru înmormântarea văduvelor preotese.

(Vechii §§ 30 și 31 se contrag în §. 31)

§. 31. Orfanii unui membru al fondului, afară de ajutorul mamei, până la vârsta de 18 ani se împărtaşesc de un ajutor anual sub titlul „ajutor de creștere“.

Ajutorul fiecărui orfan se stabilește în 100 cor. anual. Orfanilor, elevii în clasele inferioare a școalelor medii precum și celor aplicați la meserii și la comerț, li-se dă încă câte 100 cor. anual, de tot deci câte 200 cor.; iar celor din clasele superioare ale școalelor medii li-se mai dă câte 100 cor. deci de tot câte 300 cor. anual.

Orfanilor de tată și de mamă rămași după membrul fondului, pe lângă suma ajutorului de creștere, li-se mai dă un plus de câte 50 cor. anual.

§. 32. Orfanului unui membru cu drept la ajutor dacă pentru defectele spirituale ori corporale nu sunt în stare a-și crea subzistența, din care să poată trăi, Consistorul concernent poate să-i voteze ajutor și după 18 ani ai etății.

§. 36. Membrul trecut în starea de deficiență, dacă după un timp oarecare se reactivează, sau ocupă un alt post cu dotație sistemizată — în organismul diecezei — în același timp nu poate primi și ajutorul din fond. Se admite, ca pe timpul serviciului din postul nou, să continue solvirea taxelor anuale la fond, în care caz, după noaua retragere din serviciu, ajutorul din fond i-se va pune în curgere computându-i-se și anii noi de serviciu, pentru cari a continuat cu solvirea taxelor.

La sfârșitul §. 42 alineat nou:

Raționamentul fondului și budgetul după aprobarea lor prin sinodul eparhial are a se tipări împreună cu protocolul adunării generale și a i-se distribui preoțimei diecezeane.

§. 47. Văduvele și orfanii cari astăzi pe baza dreptului acvirat se bucură deja de ajutorul fondului, rămân în aceleași condiții, pe cât timp ajutorarea lor nu este în contradicție cu dispozițiile §. 37 respective 38 din aceste Statute.

Ajutoarele stabilite și puse în curgere nu mai pot fi sulate pentru a se stabili din nou conform modificărilor, ce din timp în timp eventual s'ar face în Statute.

§. 48. Toți membrii actuali ai fondului, cari sunt în restanță cu taxele obligate prin Statutele anterioare, sunt datori să achite toate aceste restante și anume pe timpul dela 1 Ianuarie.

§-ul 49 rămâne neschimbat, numai cuvântul „regulat“ se eliminază.

§. 50. În caz de divergență între senatele bisericesti dela ambele Consistoare în toate cauzele, ce privesc drepturile și datorințele membrilor către fond și aplicarea dispozițiilor din aceste statute, va decide Episcopul diecezan cu votul său fiind a-se înainta în astfel de caz controversat sinodului eparhial pentru interpretare.

Aceste statute se pot modifica prin adunarea generală a preoțimei. Modificările se aștern prin Consistorul diecezan la sinodul eparhial spre aprobare.

§. 51. Înmulțindu-se după timp venitele acestui fond întru atâta, încât după prevederea tuturor trebuințelor statutare, să rămână un prisos anual de venit, după ascultarea votului adunării generale a preoțimei și a propunerii venite dela Consistor, Sinodul eparhial poate să voteze și pentru alte trebuințe bisericesti culturale ale diecezei o cvotă din venitul anual, dar numai până la suma, care rezultă ca venit anual curat dela sesiile parohiilor reduse. §. 6. lit. h.

§. 52. Aceste statute întră în vigoare după aprobarea lor în sinodul eparhial.

După terminarea desbaterilor și primirea proiectului P. S. S. își exprimă bucuria asupra interesului preoțimei față de fondul preoțesc, iar părintele protopop Dr. Dimitrie Barbu mulțumind P. S. S. pentru înțeleapta conducere a destinilor preoțimei urează mulți fericiți ani, între aclamările preoțimei însuflețite de noul progres ce s'a făcut prin aceste modificări de statute.

La încheierea anului școlar.

— Cuvântare ocazională. —

„Impreună să se bucure
și ceice au semănat și ceice
seceră. (Ev. Ioan c. IV. v. 36).

Serbarea încheierii anului școlar în felul creștinesc, cum se obișnuiește la noi, cu cântări de laudă și rugăciuni de mulțămire Tatălui ceresc, este în rândul întâiu serbătoarea voastră, iubitorilor școlari! Voi sunteți tinerii și harnicii secerători, cari ați adunat și în cursul acestui an școlar, fiecare din clasa sa, ca dintr'o postată de holdă mănoasă, spic de spic cunoștințele și învățăturile, pe cari s'au silit a-le împărtași învățătorii voștri, în măsura științei și a priceperii lor. Aceste spice pline le-ați legat în snopi și le-ați înfățișat, ca într'o frumoasă cunună, tuturor celor ce au alergat și de astădată, să asculte cu dragoste și înțelegere răspunsurile limpezi și hotărâte, pe cari le-ați dat la toate întrebările, ce vi s'au pus cu prilejul acestor examene de încheiere. Voi știți, că în satele noastre de plugari este până în ziua de astăzi un frumos obicei străvechiu: secerătorii, după ce isprăvesc holda de secerat, împletesc din spicele ei o cruce și o cunună, pe cari le aduc în amurg la stăpânul holdei cântând cu veselie;

Stăpâne, stăpâne
Gătește-te bine
Căci cununa-ți vine...

Ca o undă de bucurie senină trece prin inima secerătorilor gândul, că ei și-au îndeplinit datoria, săvârșind cu bună ispravă lucrul, care le-a fost încredințat. Asemenea și voi, tinerilor secerători ai holderilor de învățatură semănată în ogorul școlii noastre, de câteori treceți cu bună ispravă câte-un examen școlar, aveți dreptul să vă bucurați și să vă veseliți împreună cu semănătorii acestor holde, cu învățătorii voștri. Vă bucurați cei mici, cari dela vârsta de 3 ani până la 6 ani aveți timp să învățați jocuri și versurile potrivite pentru vârsta voastră. Vă bucurați ceice ați izbutit în anul întâi de școală să pătrundeți în taina scrisului și a cetitului, să puteți înțelege însemnătatea rugăciunilor, pe cari le roștiți seara și dimineața, să știți socoti cu numeri mai mici, până la 20. Vă bucurați cei din clasa a II-a, a III-a și a IV-a, fiindcă simțiți, că prin sârghița voastră din cursul acestui an ați putut sporii cunoștințele voastre cu atâtea istorioare biblice pline de învățăminte întăritoare, cu poruncile dumnezeiești, cu îndemnul și învățăturile Mântuitorului nostru Isus Hristos, cu o măsură mai mare de știință a scrisului și cetitului, cu socoteli până la 100, la 1000 și chiar până la 1,000.000. Iar voi cei din clasa a V-a și a VI-a aveți motiv de a vă bucura și mai mult, fiindcă învățatura cea multă și felurită din acești 2 ani de școală V'a dat cunoștințele de lipsă din istoria bisericii creștine și în deosebi din istoria bisericii românești din această țară, din istoria și geografia patriei noastre și a altor țări, precum și din limba maghiară și în parte cea germană, V'a făcut să înțelegeți frumsețele și bogățiile limbei noastre, să vă deprindeți cu tot felul de socoteli din comput și geometrie, să înțelegeți unele din tainele și legile naturii, dupăcum vi le-a lămurit învățământul din fizică și istoria naturală. Ați spusit știința voastră de mai înainte încă și prin alte cunoștințe folositoare din economie și din constituția țării noastre. Astfel voi puteți

intră în vârtejul și în lupta vieții ca niște *fii ai luminei*, cunoscând bine calea pe care trebuie să înaintați, dacă voiți să ajungeți fii vrednici și credincioși ai bisericii noastre, cetățeni buni ai patriei și oameni de omenie.

Dar ceace rămâne mai de preț în toată învățatura, pe care a putut să V'o dea școala noastră, este mai ales credința, bunătatea, cinstea și cuviința, dragostea și dreptatea creștinească, stecurate toate în sufletul nostru fraged aprospe pe nesimțite, în fiecare an de școală. Acestea să vă rămână ca o bună și hrănitoare merinde sufletească pentru întreg drumul vieții voastre! Alături de aceste însușiri ale oricărui creștin bun, să rămână înrădăcinată în sufletul vostru, ca o floare a întregului învățământ din această școală, dorința nestrămutată de înaintare și interesul luminat pentru orice învățatură și deprindere bună, prin care ar mai putea spori și în viitor mintea și sufletul vostru!

Dar, după cuvântul, pe care l'a spus Mântuitorul, când s'a întâlnit cu femeea samarineană și a venit vorba despre seceriș, trebuie să se bucure împreună și ceice au pământ.

Deci în rândul al doilea serbarea încheierii anului școlar este zi de bucurie și pentru învățătorii dacă pot dovedi, că din sămânța aruncată de ei cu multă osteneală în ogorul proaspăt al minții și inimii voastre ați putut culege și de astădată spice pline, încovoiate sub greutatea rodului, iar nu de cele cari se înalță cu trufie din cauza goliciunii lor.

Cunoaștem cu toții greutatea muncii lor de semănători. Știm câtă pricepere, câtă răbdare, câtă osteneală, câtă însuflețire le este de lipsă, ca să poată îndeplini cu vrednicie lucrul lor. Adeseori li se întâmplă și lor ca semănătorului din evanghelie: multă sămânță bună rămâne în sufletul unor școlari fără rodul dorit, ca cea căzută pe piatră sau între mărcini sau pe marginea drumului. Și atunci câtă amărăciune se strecură în inima lor văzând, că au ostenit înzadar! Bunul Dumnezeu însă potrivește toate cu soroc. Amărăciunea întâmplătoare a semănătorilor o tămăduiește și o ușurează prin mângâierea vecinic înveselitoare, că în sufletul celor mai buni școlari prinde totuș rădăcini adânci sămânța învățaturii lor, odrăsleşte frumos în tinereală și leagă roduri vrednice de toată lauda în vârsta bărbăției, înfrumșetind holda vieții sufletești a poporului nostru... Frumoasă și scumpă mângâiere este aceasta: să știi, că atâtea suflete alese și-au sorbit cu sete cuvântul, și-au urmat cu credință sfatul și-ți vor păstra cu recunoștință amintirea și dupăce nu vei mai fi între cei vii. Aceasta poate fi răsplata cea mai mare pentru întreaga muncă și osteneala învățătorilor vrednici.

Bucurați-vă deci împreună cu elevii voștri, vrednicilor învățătorii ai școlii noastre! Și munciți mai departe cu voie bună și cu însuflețire, ca unii cari sunteți chemați a îndruma în direcție sănătoasă viața sufletească a tineretului nostru, a poporului nostru de mâne! Mulți dintre elevii voștri vor ajunge să-și îmbogățească cultura, să-și sporească cunoștințele prin școale înalte, dar sufletul lor nu se va abate dela calea cea bună creștinească, pe care l-ați îndrumat, dacă ați știut să-l îndrumați cu destulă pricepere în deprinderea virtuții. În viața omenească nu este atât de hotărâtoare știința, oricât de multă ar fi, ci mai ales educația și cultura sufletului. Aceasta a îndemnat pe însuș vestitul comandant Molke să întregească într'o vorbire a sa din dieta germană (16/II 174) cunoșcătoarea vorbă, că la 1870 învățătorii germani au învins

pe francezi. „Singulară știința — zicea el — încă nu înalță pe om la hotărîrea de a-și jertfi viața pentru o idee, pentru îndeplinirea datoriei, pentru onoare, pentru patrie: la aceasta se cere *întreagă educația omului*“. Dați-vă deci silința a crește oameni întregi, suflete și caractere creștinești capabile de-a se înălța oricând spre cele mai frumoase hotărîri de muncă și jertfă întru îndeplinirea datorințelor!...

Dar la sărbătoarea acestei bucurii a secerătorilor și semănătorilor să ne primiți, ca părtași în rândul al treilea și pe noi slujitorii și credincioșii acestei biserici, care susține și ocrotește școala noastră. Ni se pare, că avem drept să ne bucurăm și noi de cununa spicelor pline de învățături, cum se bucură și stăpânul holdei, când ti aduc secerătorii cununa spicelor pline de grâul curat ca aurul. Intreg poporul nostru de aici, care jertfește pentru susținerea acestei școale frumoase e în drept a se socoti ca stăpân al ei, deși cu toții știm că adevăratul și cel mai mare Stăpân este însuș Mântuitorul nostru Isus Christos, a cărui învățătură stă la temelie școalei noastre și în numele căruia săvârșesc învățătorii munca de luminare a minții și plămădire a sufletului copișilor noștrii. Precum a chemat Mântuitorul pruncii la sine spunând că pe seama lor este gătită, împărăția cerurilor, tot astfel Vă chemă și pe voi, iubitorii școlari, biserica și școala să sorbiți cât mai mult din izvoarele lor de învățătură, fiind gătită pentru voi *împărăția luminii*.

Precum ați început anul școlar cu rugăciuni evlavioase, cerând ajutorul Atotputernicului, tot așa se cuvine să-l încheiați cu rugăciuni de mulțumită. Să mulțumiți lui Dumnezeu, că a ocrotit și în cursul acestui an școala noastră și pe învățătorii ei i-a păzit de orice primejdie, iar voaia V'a deschis mintea și V'a descoperit cărările virtuții și ale științei. Să mulțumiți că a îmbrăcat cu haina lumii, a încins cu sabia adevărului și a ocrotit cu coiful milostivirii Sale nu numai pe învățătorii noștri, ci și preoții acestei biserici, cari au înlocuit de bună voie pe ori care învățător, când s'a întâmplat să fie împiedecat a cerceta școala și astfel au făcut să nu rămână nici o zi mintea voastră în nelucrare și nici un ceas catedrele școalei noastre văduvite de cuvântul luminei. Să mulțumiți că a dat părinților voștrii sănătate și înțelegere dreaptă, ca să poată jertfi și în anul acesta sume însemnate pentru școală. Școlari, părinți și învățători toți împreună cu o gură și cu o inimă să preamărim deci numele cel Sfânt al Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

I. L.

Idei din testamentul vechiu.

Legea noastră creștină și cultul ei frumos și pătrunzător își au rădăcinile în viața poporului izrailitan. De aceea fiecare creștin adevărat ar avea strictă datorință să studieze istoria și viața religioasă a numitului popor, pentru că din acest studiu s'ar alege cu însemnate dobânde sufletești. În biserica noastră se cetește la fiecare serviciu psalmii, dară cum să putem gusta aceste cântări religioase și să ne înviorăm sufletul, dacă nu cunoaștem împrejurările între care s'au născut. În serviciul nostru divin sunt întretesute foarte multe pasagii din cărțile testamentului vechiu, așa că e imposibil să pătrunzi cu sufletul acest serviciu, dacă

nu cunoști fondul istoric al părților diferite din cari s'a întuchipat în cursul veacurilor.

Fiecare șir din cărțile sfinte și din serviciul Dumnezeesc formează un document despre puterea cea mare alui Dumnezeu, căreia nu i-se poate opune nici o suflare pe pământ.

În toată Dumineca și sărbătoarea auzim sfânta evanghelie, apostolul, diferite cântări, și în toate aceste părți ale cultului ni se expune istoria atât de instructivă a Creștinismului și a poporului izrailitan. Noi însă, cei mai mulți, înțărăm reci și indiferenți în biserică, și reci și indiferenți ieșim de acolo, pentru că nu cunoaștem fondul istoric al serviciului divin. Cu totul în altă coloare și putere ni se înfățișează cultul bisericeii creștine ortodoxe, dacă încercăm să ne apropiem de izvoarele lui prin studiul istoriei sfinte.

Istoria poporului izrailitan, a cărui viață și cult religios servește de baza legii și cultului nostru de astăzi, este foarte interesantă și plină de învățături dădătoare de viață. Poporul izrailitan a fost ales de Dumnezeu ca păstrător al credinței adevărate și curate între popoarele păgâne și decăzute. Bunul Dumnezeu a dăruit acestui popor ales o țară frumoasă, ca un rai, în care curgea lapte și miere, ca așa fiind cruțat de grelele griji materiale, cu atât mai ușor să poată cultiva ideile cele adevărate despre raportul între Dumnezeu și oameni.

Și istoria nemincinoasă ne arată, ca în vreme ce poporul izrailitan a rămas credincios lui Dumnezeu și nu s'a abătut dela poruncile lui date pe muntele Sinai, starea lui a fost fericită și înfloritoare. Dușmanii și tempestățile grele au cruțat țărișoara lor frumoasă, întretăiată de râuri și văi roditoare. Și când poporul izrailitan, ispitit de demonii interni și externi, a început să creadă că e mai bine să meargă după poftele inimii păcătoase, decât după poruncile sfinte ale lui Dumnezeu, nefericirile încep să ploaie și să se țină lanț nesfârșit. Dumnezeu se îndură de poporul său și îi trimite profeți, cari neînfricați îi spun poporului că unde îl va duce imoralitatea sa, dară stricăciunea internă — pornită odată — nu se mai poate opri, ea merge înainte, tot înainte, ca un râu, care și-a părăsit alvia liniștită. Și în măsura în care crește decăderea morală a poporului izrailitan, se apropie de capătul vieții sale ca popor de sine stătător. Decăderea religioasă și morală a poporului izrailitan își ajunge culmea pe vremea venirii lui Mesia. Luxul fără frâu, imoralitatea în jos și sus, materialismul cel mai curat și în lege și biserică. Un formalism bogat și încurcat, dară sec și fără nici o legătură cu sufletul, îl întimpină domnul nostru Isus Christos alături la sate, cât și la orașe.

Religiositatea poporului izrailitan o caracterizează Mântuitorul lumii cu cuvintele prorocului Isaia: „Acest popor se apropie de mine cu gura lor, și mă onoră cu buzele; iară inima lor este departe de mine“.

Faptul că inima poporului ales s'a întors dela Dumnezeu ne explică apoi toate relele sociale ce-l bântuiesc și-l duc la groapă în scurt timp, degradându-l din popor ales, la popor uitat de Dumnezeu.

Poporul izrailitan până a ținut cu tărie la tablele legii a dus o viață patriarhală și fericită, între marea și pustiul ce-l încunjurau, decăzând însă moralicește și ne mai ascultând nici de glasul muștrător al profeților, ajunge subjugat de vițelul de aur. Pe vremea activității domnului nostru Isus Christos po-

porul izraelitean, fericit odată, e devizat între sărcii cari n'au ce mânca, și între bogății cari nu mai știu cum să prădeze averile. Pilda despre săracul Lazar și bogatul nemilostiv caracterizează mai bine referințele sociale din Izrael.

Stările și partidele sunt la ordinea zilei; în sinagogi unde odinioară ascultă cu deplină smerenie poporul glasul lui Dumnezeu, acum stăpânesc farizeii păcătoși cu înțelepciunea lor cea vicleană și deșertă. Mântuitorul lumii văzând că numai pe ruinele poporului său poate întemija legea cea nouă se înduioșează și pecetluiește tragedia poporului său abătut dela Dumnezeu cu următoarele cuvinte: „Ierusalime! Ierusalime! cel ce omori pe profeți, și ucizi cu petri pe cei trimiși la tine; de câteori am voit să adun pe fiii tăi, precum adună găina puii săi sub aripi, dar nu ați voit. Iată vi se lasă casa voastră pustie!“ „Vedeți toate acestea? Adevăr zic voană, că nu va rămâne aici peatră pe peatră, care nu se va risipi (Matei c. 23 și 24).

Fericirea poporului izraelitean până a tinut la poruncile lui Dumnezeu, și tragedia acestuia după ce s'a depărtat dela Dumnezeu și s'a cufundat în tot felul de fărâdelegi: o cântăm noi în toată Dumineca și sărbătoarea spre luare aminte. Serviciul nostru divin așa cum e compuns e un vecinic memento despre adevărul dovedit prin istorie și nerăsturnabil prin nici o logică că soarta unui popor este istoria moravurilor lui.

Religiositatea curată isvorită din inimă, severitatea și corectitatea în toate manifestările vieții sunt factorii cari întăresc și ridică un popor la cultură și fericire, pe când formalismul sec și fățarnic în religione, laxismul în moravuri îl strivesc și-l duc la groapă.

Istoria poporului izraelitean cu fazele ei fericite și tragice este o oglindă în care trebuie să se uite oricare popor, ca să vadă ce poate face mila sau mânia lui Dumnezeu. Fieștecare popor trebuie să se întrebe în care privințe se aseamănă de minune cu poporul izraelitean, și în care puncte diferă de el.

Comparația aceasta conștientioasă arată gradul de vitalitate în mod neîndoios al unui popor. Viciile și virtuțile se bat în viața unui popor, ca și în viața unui individ, așa ne cântă încontinuu serviciul nostru divin și ne îndeamnă la luptă pentru a-le încunajura pe cele dintâiu și a-le dobândi pe cele din urmă. Virtuțile sunt ca soarele la acărui lumină toate cresc și înfloresc, viciile însă au același efect ca viforul, care distruge tot.

Să petrecem deci cu atențiune serviciul nostru divin, căci iată multe învățături folositoare putem extrage din el

Rusticus.

Lirica lui Schiller.

(Studiu din istoria literaturii germane).

De: Dr. Emil Precup prof.

— Urmare. —

Urme despre starea sufletească a lui Schiller în casa lui Körner se găsesc în poezia: „Das Lied an die Freude“.

Întocmai cum filozofia din poeziile tinereții sale unește noțiunile fericire, virtute și iubire, astfel pășește aici în sistemul lui Schiller bucuria în locul iubirii. Ea unește toate ființele, ea este „coarda puternică în natura vecinică“¹⁾, ea „poartă roatele orologiului celui mare al universului“²⁾, ea conduce sus la D-zeire întocmai ca și iubirea în poeziile din „Anthologie“.

Poetul vorbește din experiența sa personală, când preamărește prietenia și iubirea ca sentimentele superioare, însoțitoare ale bucuriei.

„Wem der grosse Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein;
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!
Ja wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!“³⁾

Poezia aceasta este un pendant al poeziei „Triumph der Liebe“ și al celorlalte innuri despre iubire din „Anthologie“. Precum în acelea iubirea este preamărită ca legea cosmică fundamentală, astfel aici bucuria este prețuită ca un sentiment superior, care fericeste toate ființele: pe cel ce scrutează adevărul, pe cel ce suferă cu resignațiune, pe credinciosul evlavios și pe cel ce nădăjduiește cu încredere.

Innul bucuriei nu cunoaște tânguirea pesimistă, ci

„festen Mut in schweren Leiden.
Hülfe, wo die Unschuld weint“⁴⁾,

nu cunoaște

„Freigeisterei der Leidenschaft“, ci

„Ewigkeit geschworenen Eiden
Wahrheit gegen Freund und Feind“⁵⁾.

Acum nu vedem în cei morți pulbere și cenușă, ci ființe, cari trăesc în amintirea plină de iubire a prietenilor lor: „Auch di Toten sollen leben“⁶⁾.

¹⁾ „die starke Feder in der ewigen Natur“. ²⁾ „treib die Räder in der grossen Weltenuhr“.

³⁾ Cui s'a hărăzit norocul mare
Să fie prietinel unui prietin;
Cine a cucerit o femeie drăguță,
Să cânte cu noi împreună un strigăt de bucurie!
Da — chiar și acela, care
Un singur suflet de pe pământ îl numește de al său!
Cine însă n'a găsit nici unul
Să se furișeze plângând din tovărășia aceasta.

⁴⁾ Statornicie în suferințe grele,
Ajutor unde nevinovăția plânge.

⁵⁾ Eternitate cuvântului dat
Și adevăr față de prietin și dușman de-opotrivă.

⁶⁾ Chiar și morții trebuie să trăiască.

Scopul ultim al acestei lumi pline de amici este fericirea vecinică a tuturor:

„Allen Sünden sole vergeben
Und die Hölle nicht mehr sein“⁷⁾.

Afară de aceasta mai sunt unele poezii, care lasă urme despre dispoziția lui Schiller în casa lui Körner, dar sunt de mai puțină valoare.

La Körner n'a putut să rămână Schiller în permanență, fiindcă s'a născut în el dorul de o viață casnică independentă.

Astfel s'a mutat la Weimar, de unde făcând o excursiune la Rudolfsstadt, a cunoscut pe surorile von Lengefeld, dintre cari pe Charlotte, soția lui de mai târziu. Desvoltându-se între ei o prietenie intimă, în 3 Aprilie 1788 i-a scris în album poezia: „*Einer jungen Freundin ins Stammbuch*“.

Tot din acest timp datează și poezia: „*Die berühmte Frau*“, care ne arată cât de tare a influențat asupra poetului fericirea „die schöne Zeit der jungen Liebe“⁸⁾.

Simpatia sa pentru Charlotte l-a îndemnat să petreacă în vara anului 1788 mai mult timp în Volkstaedt lângă Rudolfsstadt. Aici a trăit în contact zilnic cu surorile Lengefeld, cari au contribuit mult la cultivarea sufletului și inimii sale din punct de vedere moral și estetic. Rezultatele acestei simpatii a fost cea mai perfectă încredere și înțelegere imprumutată între Charlotte și poet.

Tot în aceasta familie a convenit Schiller cu Goethe, dar încă au stat departe unul de celalalt. „*Sein ganzes Wesen*“ — scrie Schiller lui Körner despre Goethe — „ist schon von Anfang an anders als das meinige, seine Welt ist nicht die meinige, unsere Vorstellungsweisen sind verschieden“⁹⁾. Din contră a stat în relația cea mai intimă și mai prietenească cu Herder și Wieland. Îndemnat de acest din urmă s'a ocupat cu antichitatea clasică. Rezultatul acestor studii a fost poezia: „*Die Götter Griechenlands*“.

Este o elegie în care Schiller deplânge lumea fabuloasă a zeilor grecești, lumea frumseții eline, învălită în vălul fermecător al poeziei. Contemplând lumea ideală a zeilor elini, nu se mulțumește numai privind aceasta lume fericită, ci constată contrastul dintre prezentul pustiu și trecutul vesel și frumos al acelei lumi.

„Ach, da euer Wonnendienst noch glänzte,
Wie ganz anders, anders war es da!
Da man deine Tempel noch bekränzte
Venus Amathusia“¹⁰⁾.

⁷⁾ Tutoarea trebuie să li-se ierte păcatele, iar iadul să nu mai existe.

⁸⁾ timpul frumos al iubirii tinerești.

⁹⁾ Întreagă ființa sa e absolut deosebită de a mea, lumea sa e diferită de a mea, felul nost de reprezentare se deosebește mult.

¹⁰⁾ O alte lumi au fost acelea
Când strălucia cultul fericitor,
Când temple tale, Venus Amathusia,
Se încoronau cu flori.

Titlul cel mai frumos!

Predică ocazională.

Iubiții mei credincioși!

În inima omului viețuesc nu numai sentimente bune, ci și sentimente rele și aceste două feluri de sentimente poartă o luptă srașnică între sine, pentru că fieștecare poate voiește cu orice preț să ajungă conducătorul omului. Unul dintre aceste sentimente rele, contrare la tot cazul fericirii omului, este darul de-a se fâli, de-a se mândri înaintea altor oameni. Nu trebuie să mergem departe, ci să privim cu atențiune lumea încordată din jurul nostru și vom vedea cum să urâsc, cum să sfășie oamenii unii pe alții. După titluri, după domnii, după o stare în care să nu muncești nimic și totuși să-ți vină venitele pe uși și pe ferești, e ahtiată toată lumea. Deși titlul cel mai frumos, domnia cea mai mare, o poate ajunge ori și cine pentru că toate aceste să cuprind în aceste puține cuvinte: *Să fii om*. Iubiții mei credincioși eu sunt sigur despre faptul trist că voi niciodată nu v'ați luat timp să vă cugetați asupra întrebării că ce înseamnă să fii om. V'ați dat voi seamă cândva despre faptul, că dacă bunul Dumnezeu ar fi venit pe om numai pentru o viață corporală, care să nu cunoască alta decât mâncarea, beutura, îmbrăcăminte și lupta animalică pentru a le câștiga, atunci la nici un caz nu ar fi dăruit omului *cugetare și simțire*. Minte și inima omului chiar așa pretind activitate din partea omului ca brațele și picioarele și fieștecare om care numai cu viața lui dinafară se ocupă, iar sufletul îl lasă adormit se face singur vrednic de toate chinurile iadului. V'ați cugetat voi iubiții mei credincioși, că omul e făcut de Dumnezeu nu numai se consume mâncare și beutura și să-și împodobească corpul cu haine scumpe, ci mai vărtos pentru aceea că omul să lucreze cu mintea și cu inima răspândind în jurul său până la moarte *lumină și iubire*.

Un om învățat, privind luxul și petrecerile fără măsură din-popor, să tânguește, pentru că cu banii aruncați în vânt de niște oameni fără judecată câte lucruri bune și folositoare s'ar putea face. „Oamenii cari cu hainele lor scumpe cu mulțimea inelelor ori cu titlurile lor vor să înșele lumea să înșală pe ei singuri *pentru că cât își deschid gura*“ — zice omul acesta învățat — „îndată să tradează că cine sunt“. Și într'adevăr, sunt oameni, cari au averi multe și poate și titluri, dar când auzi că ce vorbe urâte ies din gura lor, te prinde un fel de scârbă și răceală și valoarea lor dintr'odată cade la zero înaintea ta. Cuvintele blânde, frumoase, înțelepte însă vină ele deia oameni diu orice clasă socială ni-l fac simpatic și valoros pe autorul lor, pentru că ele tradează un interes curat. Deci iată că numai vorbele noastre singure ne arată în prima clipă fața internului, fiindcă zice sf. Scriptură „din prisosul inimii grăește gura“. Nu se poate că dacă tu, omule, toată viața ta ai fost *ordinar, viclean și rău* să nu te tradezi prin vorbele tale, oricât ai băgă de seamă. Dar gândește-te bine omule! ce plătește viața ta măcar de ai avea comorile lui Dariu, dacă internul tău e respingător? Cine crezi că se poate uita la tine cu plăcere, Dumnezeu poate?! Nu! Lui Dumnezeu e urât de tine, te lasă numai să te coci ca nu cumva smulgându-te pe tine să vatem pe cei nevinovați din jurul tău. Oamenilor poate le place de tine?! Se poate

că celor stricați la suflet ca și tine, dară cei buni te vor privi cu dispreț și te vor ocoli.

Dară dacă vorbele deja ne tradează putreziciunea noastră internă cu cât în mai mare măsură vor face lucrul acesta *faptele noastre*. Omul cu sufletul verde și sănătos tot mai mult se lasă pătruns până în adâncul sufletului de nefericirea și durerea altor oameni: miluește sărmanii, adăpostește călătorii, mângâie întristații, dă sfaturi celor ce greșesc, cu un cuvânt unde obsearvă vre-o suferință i-se dă silința să o alineze după puterile sale. Iar tu, al cărui suflet este putred și ticălos, dintr-o dată ai simțit cea mai mare bucurie, când ai putut să strici și se pricinuești cuiva suferință. Mila, blândeța, iubirea nu s'au prins nicicând de sufletul tău. Tu poți fi bogat în averi și titluri, dar podoaba cea adevărată de a fi creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu îți lipsește. Ți lipsește dragostea lui Dumnezeu și a oamenilor, tu mai bine te poți socoti frate de un sânge și de-o natură cu animalele sălbatice din codrii, cari toată vieța lor nu fac altceva decât să sfășie cu dinții.

Bunul Dumnezeu s'a îngrijit ca nimenea să nu-și poată desminti bunătatea ori răutatea și de aceea a făcut din fața omului oglinda sufletului. Nimenea nu poate să nege ce are în suflet că fața îl spune. Blândeța iubirea și mila formează fața omului într'un fel, iară ura și ticăloșia într'altfel. Făcătorii de rele toți poartă stampila ticăloșiei lor pe frunte. Locuitorii temnițelor grele au o față întunecată și urită, pe când sfinții cei de demult, cari și-au petrecut întreaga lor vieță în binefaceri, iubire și rugăciuni au avut o față îngerească chiar și astăzi pe fața oamenilor de cinst și cu sufletul curat le șade un fel de veselie și lumină.

Iubiiții mei credincioși! Dacă cumva și asupra voastră a prins putere deșertăciunile lumii acesta dacă și voi a-ți căzut în păcatul greu de a crede ca cu înfățișarea voastră externă, strălucită, puteți să înșelați pe Dumnezeu și pe oamenii cumsecade, vă rog ca păstorul vostru sufletesc care poartă la inimă soarta voastră, să vă lăpădați numai decât de credința această deșartă. Voi purtați grije de sufletul vostru, fiți în primul rând oameni cu cugetare sănătoasă și cu inimă curată plină de milă și iubire. Nu vânați după titluri și domnii pentru că voi ca niște creștini adevărați, bine știți că la judecata din urmă Domnul nostru Isus Hristos nu după hainele și nu după titlurile noastre ne va judeca, ci după sufletul nostru. Judecați bine cuvintele scripturii care zice „toate inimile le cercă Domnul și știe toată cugetarea” și trăiți mai bine mai săraci, mai strămtorați și cu sufletul curat.

Căutați cu toți să vă câștigați cel mai frumos titlu de pe pământ care este de a fi *om adevărat* făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Umblați cu Dumnezeu pe pământ, ca și dincolo de vieța aceasta să aveți parte de vederea lui Dumnezeu și vă păziți de ispitirile diavolului supt orice formă ar veni ele, pentru că cine ascultă de diavolul în vieța aceasta, va avea parte de el și în vieța cealaltă. Amin.

Tit.

Urzica ca plantă textilă.

Țările cari se găsesc în războiu suportă lipsa materialului textil din cauza greutăților de import. E vorba de materialul textil în genere, dar în special de bumbac, care după cum se știe se recoltează în țările tropicale.

Faptul acesta a determinat pe oamenii de știință din țările beligerante să se ocupe cu găsirea altor materii prime indigene, cari să înlocuiască bumbacul. Acum doi ani profesorul Richter, dela universitatea din Viena, a reușit să obțină fibre textile din urzici, prin descoperirea sa care dă putința separării perfecte a fibrelor de părțile lemnoase printr'un procedeu care este simplu și costă foarte ieftin. Această separare se putea obține și în trecut, însă nu putea fi niciodată completă și costă scump, astfel că nu convenea. Astăzi, când obținerea fibrelor pe această cale costă chiar mai ieftin decât bumbacul adus în timpurile normale, se deschide agriculturii acestor țări câmp nou de activitate prin cultura urzicei pe viitor în asolament.

Pentru cultură se întrebuintează varietatea cu tulpina înaltă (*Urtica dioica*) iar nu varietatea indigenă scurtă (*Urtica ureus*). Plantarea se face în modul următor: se taie din rădăcini bucăți de lungimea unui deget, cari se sădesc în rânduri la distanță de 20 cm. Această operațiune are loc pe la începutul lunii Martie până la jumătatea ei; mai târziu nu se recomandă, deoarece mugurii sunt prea dezvoltati.

Urzica este o plantă ce durează 10—15 ani, din care cauză trebuie să preparăm bine pământul la plantare. Un teren îngrășat îi prieste bine; de astfel știm că ea crește și se dezvoltă bine în locuri unde au fost țările de vite. După 14 zile dela plantare se cercetează cultura, înlocuind cărligile uscate, tot atunci să mușuroesc coamele. Primii lăstari se vor scurta cam de înălțimea de 20—30 cm., iar resturile, constituind un nutreț excelent și timpuriu, se vor da vitelor. Imediat după aceasta rădăcina dă noi lăstari puternici mai regulați decât primii și mai bogați în fibre. Pe la mijlocul lunii Iunie, acești lăstari au înălțimea de 1.20 cm., când trebuiesc cosiți pentru obținerea fibrelor. Cositul să se facă pe vreme bună și plantele trebuiesc să se usuce bine, pentru că muci-găirea sau orice fel de fermentare strică fibrele. A treia coasă poate avea loc cam pe la începutul lunii Septembrie, dacă condițiunile atmosferice permit dezvoltarea lor până atunci; în caz contrar pot paște vitelile sau se cosește pentru nutreț. Către mijlocul lunii Octombrie e necesar să se dea un puternic îngrășământ terenului, după care cultura rămâne astfel în primăvară, fără nici o altă lucrare, când prima lucrare ce trebuiesc făcută este prăsilul ei.

Toate părțile urzicei sunt utilizabile. Nutrită verde sau uscată, constituie un nutreț excelent pentru vacile de lapte și îngrășatul porcilor; frunzele în special sunt foarte nutritive. Resturile cari rămân din extragerea fibrelor se întrebuintează cu succes ca material închegător la fabricarea acidului oxalic, precum și ca îngrășământ. Apa rezultată la topitul ei conține substanțe cleioase și poate fi prelucrată pentru obținerea cleiului vegetal. În țările centrale se cultivă anul acesta urzica pe o scară întinsă și cu certitudine că la anul va cuceri chiar locul unei plante de cultură. În introducerea culturii și la noi pare fi o chestiune seri-

oasă și de viitor pentru agricultură și industrie, deoarece, după cum s'a zis extragerea fibrelor, după noile descoperiri ale profesorului Richter costă foarte ieftin și se pot vinde cu un preț mai scăzut decât bumbacul chiar în timpuri normale. Ia care se adaugă și faptul utilizării coasei a treia ca nutreț bun.

„Agrarul“.

Exemplu demn de imitat.

Primum următoarea scrisoare :

„Mult onorate d-le redactor!

Nu pentru ca să ne laudăm, ci cuget, că doar pentru ca să fie spre pildă și altor români, cari au preoți iubitori de biserică și de omenie cum e al nostru, Vă rugăm să binevoiți a publica în organul „Biserica și Școala“, că credincioșii parohiei Satulbarb având în vedere stările critice de acum cu cari să luptă doar toți preoții noștri, apreciind serviciul iubitului nostru preot Coriolan Mursa, care de un an de când e la noi ca preot ne-a regulat stările bisericii noastre destul de neglijate, apoi pentru omenia și viața sa familiară exemplară, în adunarea noastră ținută în 1 Martie 1917, ne-am constituit în comitet mai apoi sinod parohial și din îndemnul nostru propriu am votat iubitului nostru preot un adaus personal de scumpete de 600 coroane zic (șease sute coroane). Numai de aceia voim să se publice ca exemplu acest fapt, căci adausul personal de 600 coroane nu numai, că s'a votat și primit de întreg sinodul cu unanimitate, ci atunci în ședința sinodului judele comunal, Ioan Farcaș, ca fruntea satului, imediat a și depus suma ce cădea în sarcina lui, pe masă. Văzând ceilalți membri ai sinodului acest fapt, cu însuflețire mare au alergat la masă și au depus (care de care întrecându-se) sumele pe masă și cât ai bate în palme a fost adunată mai întreaga sumă adausului de scumpete, care apoi imediat l'am dus la casa preoțească și l'am predat iubitului nostru preot Coriolan Mursa, ca un mic semn al recunoștinței noastre pentru hărnicia Sfinției Sale. Satulbarb (Ujbártfalva) 8 Martie 1917. Cu stimă: Gavril Cherep președintele comitetului parohial, Gavril Petruț notarul comitetului parohial, Florian Jenci, Eli-seu Cornea, Ioan Farcaș, Ștefan Haiduch, Ștefan Pinteș, Ștefan Druta membrii comitetului parohial“.

De ar urmă cât de curând și celelalte sate!

CRONICA.

Sinodul diecezan 1917. În Dumineca Tomii s'a întrunit al 48 lea sinod diecezan dela activarea constituției noastre bisericești, ca în colaborare armonică cu capul diecezei noastre Prea Sfinția Sa Dl. Episcop Ioan I. Papp, să îndrepte spre progres naia bisericii noastre.

După serviciul divin și chemarea Duchului Sfânt P. S. Sa dl Episcop Ioan I. Papp în sala festivă a școlii civ. de fete a rostit cuvântul de deschidere publicat în fruntea revistei noastre.

Din acest cuvânt de deschidere se vede ce agende importante a avut de rezolvat sinodul acestui an, și prin publicarea acestui cuvânt arhieresc ne simțim dispenzați de a mai raporta în acest loc despre mersul și afacerile sinodului, cu atât mai vârtos, că pro-

tocoalele oficiale ale ședințelor sinodului se vor publica în întregime în revista noastră. Ridicăm numai 2 momente mai însemnate:

1) **alegerea vicarului episcopesc dela Oradea-mare în persoana Prea Cuvioșiei Sale pâr. protosincol Roman R. Ciorogariu, directorul seminarului gr. or. rom. din Arad, și**

2) **alegerea referentului pentru senatul bisericesc dela Consistorul din Arad în persoana pâr. protop Mihail Păcățianu.**

Nou alesul vicar al Oradei-mari pâr. Roman R. Ciorogariu, redactorul revistei noastre, este îndeajuns cunoscut cetitorilor noștri și nu credem necesar să mai înșirăm meritele Prea Cuvioșiei Sale pe teren bisericesc și școlar, merite câștigate în curs de 38 ani de activitate. Votul aproape unanim care l-a chemat în acest însemnat post al diecezei noastre sunt recunoșterea vădită a acestor merite. — Indată după alegerea P. S. Sa dl Episcop a adresat alesului câteva cuvinte în care arată importanța postului, la care a fost chemat prin votul sinodului și anunță, că de va fi cu voia lui Dumnezeu, la timpul său va da și aprobarea arhierescă. Răspunzând alesul a declarat, că de va fi cu voia lui Dumnezeu să ocupe acest post, va lucra în deplină armonie cu capul diecezei P. S. Sa dl Episcop diecezan, că va face totul ce va fi pentru propășirea și înaintarea bisericii din districtul Consistorului Orăzii-mari, va lucra din toate puterile pentru ridicarea morală și materială a elevilor de odinioară și conlucrătorii de acum, a preoțimei și învățătorimei din acest district și mulțamește sinodului pentru votul și distingerea ce i-a dat.

Alegerea părintelui M. Păcățian de referent bisericesc la Consistorul gr. or. rom. din Arad distinge pe unul din cei mai buni și mai vrednici dintre persoanele noastre bisericești. Activitatea bisericească — culturală intensivă ce-a dezvoltat-o părintele referent în protopopiatul B.-Comloșului ne îndreptățește la cele mai frumoase speranțe pentru viitor, și ne bucurăm ca puterea de muncă a D-Sale capătă un mai larg teren de activitate.

Sinodul s'a încheiat în 12/25 Aprilie și cu toate că — precum a spus și P. S. Sa dl Episcop în cuvântul de încheiere — a atins și rezolvat multe chestiuni gingașe, a curs în deplină ordine și armonie spre binele și înaintarea bisericii, grație tactului înțelept cu care P. S. Sa a condus debaterile sinodului. — S.

Sfânta Înviere în Arad. După-ce în săptămâna patimilor s'a săvârșit cu pietate actele religioase prescrie pontificate de P. S. S. D. episcop diecezan și în ziua Învierii a pontificat tot P. S. S. atât mărețul act al Învierii cât și al Sfintei liturghii, când P. S. S. și-a rostit excelenta pastorală spre mângăierea credincioșilor. După Sfânta liturghie a fost felicitat la reședință de Sfintele sărbători

Ziua onomastică a M. Sale reginei Zita s'a serbat în Arad prin un serviciu divin pontificat de P. S. Sa dl Episcop Ioan I. Papp asistat de P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, Traian Vățian, Gavril Bodea, Dr. Lazar Iacob și Ioan Cioara. La serviciul divin a luat parte oficiile, toate școlile centrale, militarii gr. or. din garnizoana Arad precum și numărös public.

Necrolog. Subsemnații cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților, că iubitul lor tată, socru și moș *Isaia Goldiș*, parohul gr.-or. român al Cermeiului, împărtășit cu sfințele

taine în al 92-lea an al vieții, după ce a servit 68 de ani sfântului altar, azi, Marți în 11 (24) Aprilie a. c., și-a dat bunul și blândul său sufluet în mâinile Domnului.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre odihnă vecinică Joi în 13 (26) Aprilie a. c., la orele 10 a. m. în cimiterul din Cermeiu. Cermeiu, în 11 (24) Aprilie 1917. Vasile Goldiș, Iulia Goldiș măr. Oprea fiu și fiică. Elena Goldiș n. Luțai noră. Ioan Oprea ginere. Ioan Jurca, Isaia Jurca, nepoți.

S'a stins cu sfârșit creștinesc venerabilul tip al preotului român, carele 68 ani a servit altarul bisericii ortodoxe române și cu vrednicie a purtat numele cel mai frumos dat de popor preotului său, „părinte“. Decedatul a fost adevărat părinte al credincioșilor săi, ce întotdeauna s'a manifestat în iubirea fiiască a credincioșilor săi și în stima de care s'a bucurat în afară de parohia sa înaintea obștei noastre bisericești. A dat bisericii și neamului pe fiul său iubit, domnul secretar consistorial Vasile Goldiș, bărbat ales în viața noastră publică bisericească și națională. Bindecuvântată fie memoria lui între noi!

Necrolog. La încheierea revistei aflăm vestea tristă că *Maria Oprea*, soția administratorului protopopesc al Timișoarei Ioan Oprea, nepoata P. S. Sale Episcopului Dr. M. E. Cristea a reposedat în 15/28 Aprilie 1917. În mormântarea se va face Duminică d. p.

— Mercuria trecută în 12/25 Aprilie a murit soția preotului *Ștefan Oprean* din Cenadul-sărbesc lăsând în urma sa 2 orfane.

Trimitem intristatelor famili condolențele noastre.

Ajutor de războiu pentru preoțimea noastră. Comisiunea regnicolară pentru ajutorarea în războiu cu datul de 6 Martie a. c. Nr. 1033 O. H. B. a încunoscîntat pe Excelența Sa I. P. S. D. arhiepiscop și mitropolit Vasile Mangra, că i-a pus la dispoziție suma de 250.000 Coroane, ca ajutor de războiu pe seama preoților gr.-ort. români din Ungaria pe anul 1917.

Excelența Sa va distribui suma aceasta între preoții noștri, în mod proporționat și drept.

Făină de lemn. Chimistul Branko a reușit să producă făină din mugurii de tei și fag. Societatea pentru întrebuințarea materiilor brute a și a dus la cunoștință procedul de a face făină și nutreț din mugurii arborilor. Se afirmă că cu procedul acesta să poate dobândi făină tot așa de nutritoare ca cea de săcară. Experimentele de coacere au dat rezultate multămitoare.

Schimbarul în ministerul de războiu. Majestatea Sa Monahul, primind rugarea ministrului de războiu Krobotin de-a fi dispensat de postul său, a binevoit a-l numi comandant de armată. Ministrul de războiu este numit generalul de infanterie Rudolf Stöger-Steiner de Steinstätten. Noul ministru al războiului este născut în 1861 la Vernegg în Stiria.

Cum trăește exțarul. Scrisori din Rusia, trimise în Olanda, spun, că exțarul Nicolae II, este din zi în zi mai mult restrâns în libertatea sa. Deținut în palatul dela Țarscoe-Selo, fostul domnitor nu are altă societate,

decât a lacheului său. Familia sa este separată, și numai fostul țarevici Alexe, care se află la mama sa, are permisiunea să-și viziteze mai des pe tatăl său. Țarul se plimbă câte-o oră, înainte și după amiază, în parc, pătîzî neîncetat de doi jandarmi. Vizite străine, conform hotărârii guvernului provizor, nu este iertat să primească, și nici gazete. Toate epistolele, ce i-se adresează, trec întâi prin mâna ministrului de justiție Kerenski, care dispune ce fel de scrisori i-se pot înmâna.

163/1917

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Tilecuș, protopresbiteratul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs, cu termen de alegerea pe 11/24 Maiu 1917.

1. Din parohie 600 cor. repartiați pe popor.
2. Locință cu supraedificatele necesare și grădină de legume.
3. Ajutor dela stat, după care se va petiționă momentan după alegere.

Alesul va fi obligat să conducă strana dreaptă, să-și inițieze școlarii în cântările bisericești, având a lua parte la înmormântări și alte servicii private pe lângă stolele indatinat.

Rugările reflectanții le vor adresa comitetului parohial în termenul legal, respective cu 8 zile înainte de alegere și le vor trimite Prea Onor. oficiu protopopesc în Mezôtelegd și se vor prezenta în cutare Duminică or sărbătoare în sfânta biserică din Tilecuș, pentru a se face cunoscuți poporului și pentru a-și dovedi aptitudinile în cântare și tipic.

Tilecuș 5/18 Martie 1917.

Vasile Chirila m. p.
preot. președ. com. par.

Nicolae Bocaciu m. p.
not. com. par.

În conștelegere cu: *Alexandru Muntean*, protopresbiter inspector școlar.

—□—

1—1

CAUT

SFĂT (CRÂSNIC)

pentru biserică din Bichiș (Békés) un bărbat cinstit, religios și să știe cântă bine. Salar: Locuință cu 2 chilii; 150 cor. în bani și alte venituri cam 80 cor. — Poate continua orice meserie eventual plugăria. Reflectanții să se prezinte fără întârziere. Domnii preoți sunt rugați respectuos a comunica aceasta publicațiune cu eventualii reflectanți.

Alexiu Popoviciu,
preot gr.-or. rom. în Bichiș.

TIPOGRAFIA „CONCORDIA” SOCIETATE PE ACȚII în ARAD,

Domnii acționari ai institutului Tipografia „CONCORDIA” societate pe acții se invită prin aceasta conform §-lui 14 din statute la a

V-a adunare generală ordinară

care se va ține în Arad, la 6 Maiu sf. n. ora 10 a. m. în localitățile institutului (strada Zrinyi Nr. 1 a).

La caz, că pe ziua de 6 V. 1917 st. n. domnii acționari nu s'ar prezenta în numărul prescris în §. 18. din statute, adunarea gen. conf. §. 18 al. 3 se va ține în 20 Maiu 1917 st. n. la aceeași oră.

OBIECTE:

1. Constatarea celor prezenți.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului, precum și deciderea asupra venitului curat.
3. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană ori prin plenipotențiași în sensul §-lui 11 din statute sunt rugați a-și anunța la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu 24 de ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 11 Februarie 1917.

Direcțiunea Institutului.

Az intézet alapszabályainak 14. §-a értelmében, az intézet helységében, Aradon (Zrinyi-utca 1 a sz.) 1917. május 6-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó

V-ik rendes közgyűlésre

a. t. részvényes urak tisztelettel meghívotnak.

A mennyiben a t. részvényes urak 1917. május 6-án nem jelenének meg, az alapszabályok 18. §-ában előírt számban, a közgyűlés — az alapszabályok 18. §-a 3. bekezdése értelmében — 1917. május hó 20-án ugyan azon órában lesz megtartva.

TÁRGYSOROZAT:

1. A közgyűlésen megjelent részvényeseknek megállapítása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és a mérleg megállapítása valamint a tiszta nyereség iránti határozat.
3. Esetleges indítványok.

A személyesen vagy meghatalmazott által a közgyűlésen résztvenni óhajtó t. részvényes urak ezennel felkéretnek, hogy az alapszabályok 11 §-a értelmében a közgyűlésen való részvételüket és illetve megbízotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek.

Arad, 1917 február 11-én.

Az intézet igazgatósága.

Active—Vagyon Contul Bilanț la 31 Decembrie 1916. — Mérlegszámla 1916 december hó 31-én Pasive—Teher

Cassa în numărar—Pénztárkészlet	9988*78		Capital societar — A'aptőke	30000	—
Cassa în numărar librăria'—Pénztárkészlet a könyvkereskedésnél	3206*70	13195 48	Capital librăria — Könyvkereskedés tőkéje	4000	—
Cauția ziarelor în bani gata — Lapok óvadékaí készpénzben		31000 —	Fond de rezervă — Tartalékalap	3229 28	
Realități proprii — Saját ingatlanok		210000 —	Creditori — Hitelezők	222692 48	
Mașini — Gépek	30000 —		Depozit de Cassă — Pénztári letétek	17487 09	
Litere — Betűk	3000 —	33000 —	Contribuție restantă — Adóhátralék	374 04	
Mobiliar — Felszerelés		1500 —	Abonamente anticipate — Előre felvett előfizetési díjak	16242 90	
Debitori și Marfă — Adósok és árúkészlet		5542 24	Profit net — Tiszta nyereség	211 93	
		294237 72			294237 72

Debit—Tartozik Contul Profit și Pierdere la 31 Dec. 1916 — Nyereség és Vesztesség számla 1916 dec. 31-én Credit—Követel

Porto „Romănul”	4052.12		Abonamente „Romănul” și „Poporul Român”		
Porto „Poporul Român”	109*39	4161 51	Inserate „Romănul” și „Poporul Român”		
Salare și bani de cvartir—Fizet. és lakbérek		10740 —	Diverse — Előfizetések, Hirdetések, Külföldiek	67288 36	
Retribuția personalului tehnic și adaus de scumpete — Nyomdai személyzet járandósága és drágasági pótléka		23953 81			
Spese — Költségek		11700 96			
Hárta — Papir		9689 86			
Farbă — Festék		3826 25			
Interese — Kamatok		2630 —			
Contribuție — Adó		374 04			
Profit net. — Tiszta nyereség		211 93			
		67288 36			67288 36

Arad, la 31 Decembrie 1916.

VASILIE GOLDIȘ m. p.,
dir. exec. — vezérigazgató.

Pentru contabilitate: — A könyvelésért;
PETRU VASILON m. p.

Dr. T. MIHALI m. p.,
președ. — elnök.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:
GEORGE POP DE BĂSEȘTI, SAVA RAICU m. p.,

Dr. ȘTEFAN C. POP m. p.

Dr. ALEX. VAIDA,

Dr. VLAD m. p.,

Dr. SUCIU m. p.,

Dr. IUSTIN MARSIEU m. p.,

CONSILIUL DE CONTROL: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Subsemnatul consiliu de control am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale societății. — Alôlított felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgáltuk és az intézet fő és segéd könyveivel, melyek jó rendben vezetettek, egybehangzónak találtuk.

VASILE DAMIAN m. p., Dr. IULIU MANIU, Dr. VICTOR BONTESCU m. p., Dr. CORNEL IANCU m. p., Dr. ROMUL VELICIU m. p.,
președ.—elnök.

Tiparul și editura tipografiei diecezane din Arad — Redactor responsabil: Roman R. Ciorogariu.